

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1127
Land:	Irak
Kilde:	Landinfo
Titel:	Respons. Irak. Kirkuk by og provins kontroll, sikkerhet og internt fordrevne ved årsskiftet 2017-18
Udgivet:	25. januar 2018
Optaget på baggrundsmaterialet:	30. januar 2018

Respons

Irak: Kirkuk by og provins – kontroll, sikkerhet og internt fordrevne ved årsskiftet 2017/18

- Hvem har kontrollen i Kirkuk? Kan man fremdeles skille mellom byen og resten av provinsen?
- Hvordan er den generelle sikkerhetssituasjonen nå?
- Hvordan er spenningsnivået mellom de ulike befolkningsgruppene nå?
- Hvor mange kurdere forlot byen i forbindelse med den irakiske hærens innmarsj?
- Hvor oppholder de som forlot Kirkuk seg, og hva slags situasjon befinner de seg i?
- Befolkningssammensetningen i Kirkuk by: Er det nå shiamuslimsk flertall?

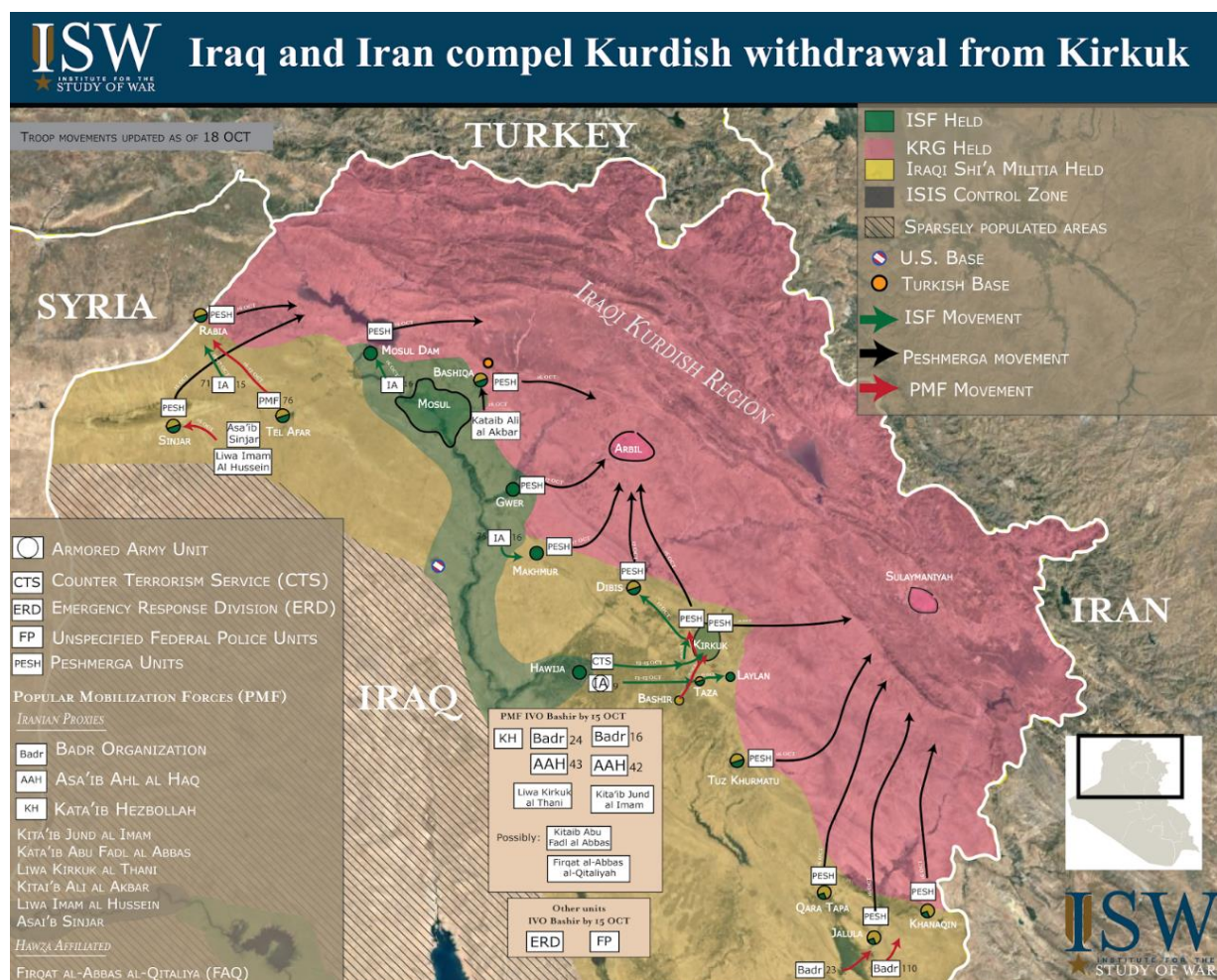
Denne responsen belyser situasjonen i Kirkuk by og provins i perioden fra den irakiske regjeringens styrker overtok kontrollen over Kirkuk i oktober 2017, og frem til årsskiftet 2017/18.

Hvem har kontrollen i Kirkuk nå? Kan man fremdeles skille mellom byen og resten av provinsen?

Kirkuk by er siden medio oktober 2017 under politisk og militær kontroll av Iraks regjering. Styrker fra den irakiske hæren, og sannsynligvis også regjeringstilknyttede shiamilitser, (Folkemobiliseringsstyrker – PMU) er utplassert. Kurdiske militære styrker og kurdiske sikkerhetsorganer er trukket ut.

Den kurdiske tidligere guvernøren ble etter den militære overtakelsen i oktober 2017, skiftet ut med en midlertidig guvernør innsatt av den irakiske regjeringen. Samtidig har et antall kurdiske provinspolitikere forlatt provinsen (Neurink 2018).

De kurdiske peshmerga-styrkene trakk seg ut av Kirkuk by og store deler av de omstridte områdene 16. og 17. oktober. Kartet nedenfor, fra Institute for the Study of War (ISW 2017b), viser de kurdiske styrkenes retrett-ruter og posisjonene de forlot.¹

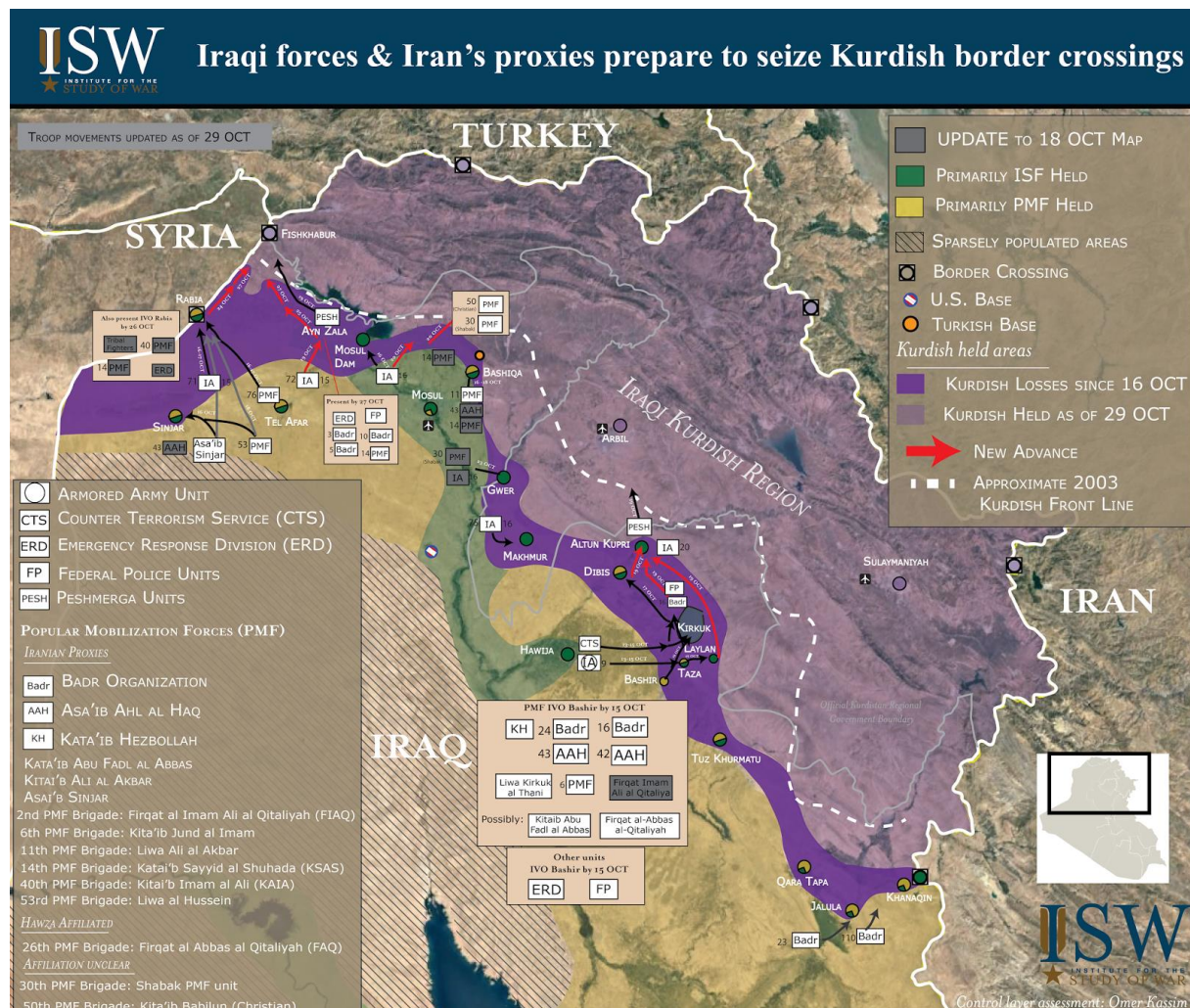
Kilde: ISW 2017b. Kartet er gjengitt med tillatelse fra ISW.

Ifølge et oppdatert ISW-kart som viser stillingen for kurdiske styrker per 29. oktober (2017a, gjengitt nedenfor), har kurderne mistet områder nord for Kirkuk, men holder fortsatt territorium videre nordøstover mot Sulaymania provins. Dette kartet viser hvor de kurdiske linjene går etter den kurdiske retretten. Det viser også hvor de forskjellige styrkene står.

Som en ser av kartene, er posisjonene flere steder delt mellom hæren og Folkemobiliseringsstyrkene (Popular Mobilization Units – PMU). Hvordan de deler kontrollen

¹ ISW publiserte i desember 2017 en rapport om irakiske styrkers og PMUs utplasseringer per august 2017, «Iraqi security forces and Popular Mobilization Forces: Orders of Battle». Rapporten viser at flere av områdene i Kirkuk provins allerede var under militers kontroll før maktskiftet i Kirkuk (Dury-Agri, Kassim & Martin 2017).

over en bestemt posisjon, om posisjonen (byen/landsbyen) for eksempel er underlagt én felles ledelse, eller om de har hver sin kommando på stedet, har vi ikke informasjon om.

Kilde: ISW 2017a. Kartet er gjengitt med tillatelse fra ISW.

Av de to kartene ser det ut til at kurdiske styrker fortsatt holder de nordvestlige delene av distriktene Dibis, Kirkuk og Daquq i Kirkuk provins.

De tre Iran-vennlige shiamilitsene Kata'ib Hezbollah, Asaib Ahl al-Haq og Badr-organisasjonen kom ifølge ISW (Cafarella & Kassim 2017) inn i Kirkuk i forbindelse med erobringen av byen. I rapporten står det ikke så mye konkret om at de deltok i erobringen av selve byen, men snarere om områdene rundt. De var trolig med på erobringen av byen også, men ISW skriver mer detaljert om områder i utkantstrøkene. De skriver også at myndighetene har ønsket å tone ned PMU-militsenes deltakelse i operasjonen. Det hefter derfor en viss usikkerhet rundt de faktiske forholdene her, men vi viser til ISW, som har gjort grundige analyser.

Respons Irak: Kirkuk by og provins – kontroll, sikkerhet og internt fordrevne ved årsskiftet 2017/18

ISW (Kassim, Cafarella & Goulet 2017) meldte noe senere om et dobbelt selvmordsangrep mot Fredsbrigadenes hovedkvarter inne i Kirkuk by, hvilket kan indikere at også denne militsen er nærværende. Om det i så fall er militært eller bare i form av en representasjon, vet vi ikke sikkert.

Ifølge ISWs kart (2017a) var Kirkuk by og dens nærområder per 29. oktober hovedsakelig kontrollert av hæren og de statlige antiterrorstyrkene CTS, mens Badr-organisasjonen stod utenfor byen i nord.

De tre militsene nevnt ovenfor skal ha beholdt sine posisjoner også per november 2017. Dessuten skal en turkmensk brigade av Badr-organisasjonen ha et sterkt nærvær sør for Kirkuk by og oppover mot Altun Kupri på grensen til Erbil provins (Kassim, Cafarella & Goulet 2017). En reportasje i Rudaw fra slutten av desember viser at det er hengt opp militsplakater med portretter av iranske ledere i byen (Rudaw 2017a). Etter dette har vi ikke konkret informasjon om militsenes posisjoner.

Ifølge ISW (Kassim, Cafarella & Goulet 2017) vil statsminister Abadi at shiamilitsene skal trekke seg tilbake fra de omstridte områdene, men klarer ikke å få dem ut. ISW skriver også at Abadi har opprettet en egen hær-kommando for Kirkuk by (Kirkuk Operations Command). Ledelsen for denne kommandoen skal være såpass influert av Iran at den koordinerer aktivitetene sine med Badr-organisasjonen, som også er nært knyttet til Iran. ISWs analyse går i korthet ut på at de Iran-lojale PMU-militsene kommer til å bli værende i Kirkuk fremover, og at de vil utøve innflytelse der i lang tid.

En mindre amerikansk styrke skal ha blitt overført til basen K-1 like utenfor Kirkuk by, ifølge PUK Media (2017), som siterer amerikanske militære kilder.

Hvordan er den generelle sikkerhetssituasjonen nå?

I henhold til en rapportering fra en diplomatkilde i Midtøsten (2018) deltar IS-operatører fortsatt i operasjoner i Kirkuk og Hawija. I rapporteringen fremgår det dessuten Kirkuk/Hawija er et militært innsatsområde med høyt aktivitetsnivå.

UNAMI (2018) oppgir 15 drepte og 6 skadde i Kirkuk provins i sine tall for desember 2017. I november var tallene 12 drepte og 28 skadde (2017a), og i oktober henholdsvis 18 og 33 (2017b). Joel Wing, som står bak bloggen Musings on Iraq (Wing 2017a), oppgir derimot 28 drepte og 7 sårede i provinsen i desember, fordelt på tolv hendelser. Wing fremholder at samtlige hendelser var forestått av IS, noe han mener viser at IS fortsatt er aktive, og da særlig i Hawija distrikt. Det store spriket mellom disse tallene kan skyldes at UNAMIs estimerer etter det de opplyser, er veldig konservative.

I en situasjonsvurdering fra medio november meldte Wing (2017b) om sporadiske opprørangrep rundt om i provinsen blandet med politisk vold. Det ble nevnt skyting i Kirkuk by mot et PUK-kontor og en sjokkgranat mot boligen til et angivelig PKK-medlem, anslag mot oljearbeidere og kidnappinger. Hvem opprørerne er, er ikke nevnt. Det er også nevnt to skuddvekslinger i distriktene Dibis og Rashad der IS var involvert, og fortsatt IS-aktivitet i Hawija-området (Wing 2017b).

Det er også kommet rapporter om at kurdere har dannet væpnede grupper. Det er sprikende opplysninger om hvilken tilknytning disse kurdiske gruppene har. Den norske avisen VG

meldte i desember (Huse 2017) at kurdere uten tilknytning til peshmerga-styrkene har dannet en militstolv mil sør for Kirkuk by, med sikte på å slå tilbake mot PMU-styrkene.

Den kurdiske nettavisen Rudaw (Ahmed 2017) har også meldt om en slik gruppe, øst for Tuz Khurmatu. Gruppen skal for det meste bestå av tidligere peshmerga-soldater som har hoppet av. Mange av dem skal ha fått brent ned hjemmene sine av PMU og ønsker nå å bekjempe PMU. Ifølge Rudaw hadde det allerede vært sammenstøt, og det var muligens dannet enda en slik gruppe i området.

En artikkel i al-Monitor (Bassem 2018) nevner også en kurdisk gruppe. Denne går under navnet Khawbakhsh, og hevdes å bestå av kurdiske IS-krigere som skal ha satt seg fore å befri Kirkuk og Tuz Khurmatu. Artikkel-forfatteren bruker i den forbindelse uttrykket «økende terrorisme i provinsen».

Når det ellers gjelder rester av IS-aktivitet, rapporterte Iraqi News (Mostafa 2017) i begynnelsen av desember at antatte IS-krigere hadde utført et angrep i den sørvestlige delen av provinsen. Fem sivile, inkludert en lokal borgermester, ble skadet. Ifølge reportasjen skal gjenværende IS-krigere som har unnslettet etter at regjeringen tok tilbake kontrollen, fortsatt ha evne til å finne skjulesteder i åpent lende og operere individuelt.

Det irakiske nyhetsbyrået NINA meldte 30. november om at hæren og PMU i en felles operasjon i Hawija distrikt hadde tatt livet av seks IS-medlemmer. I en annen melding samme dato meldte NINA om at væpnede menn skjøt fra en bil i fart mot noen ungdommer i Daquq distrikt (gjengitt i UNAMI, epost desember 2017).

Videre meldte Reuters (Mahmoud 2017) tidlig i november om et dobbelt selvmordsangrep mot en shiamoské inne i byen. Det ble vist til at dette var det første i sitt slag etter at kurderne trakk seg ut i oktober.

Ut fra slike meldinger antar vi at sikkerhetssituasjonen er nokså flytende. Det er vanskelig å forutse om antall hendelser vil øke eller avta, eller hvilke mønstre vi vil se fremover.

Hvordan er spenningsnivået mellom de ulike befolkningsgruppene nå?

De viktigste befolkningsgruppene i Kirkuk by er arabere, kurdere og turkmenere. Dessuten bor det en mindre andel av kristne, shabak'er og andre minoriteter der, i tillegg til mange internflyktninger. Medieoppslag tyder på at forholdet mellom særlig arabere, turkmenere og kurdere er spent. Det blir imidlertid ikke rapportert om at det pågår åpne sammenstøt mellom befolkningsgrupper i byen.

I november meldte Rudaw (2017b) at den nye, regjeringsoppnevnte provinsledelsen har begynt å tilbakeføre landbrukseiendommer i distriktene Dibis, Daquq og Yaychi til tidligere arabiske eiere opprinnelig fra Sør-Irak.² I tråd med dette rapporterte nylig al-Monitor (Neurink 2018) at arabiske medlemmer av provinsforsamlingen nå forbereder søksmål mot peshmerga-styrkene. Bakgrunnen er at disse styrkene skal ha nektet arabisk befolkning å returnere til landsbyer som er befridd fra IS. Videre skal irakisk politi ha forsøkt å true kurdiske familier til å flytte fra

² Dette er eiendommer som frem til 2003 var blitt fratatt kurdiske og turkmenske eiere og tildelt innflyttede arabiske familier under de såkalte «arabiseringstiltakene» i perioden ca. 1930-2003.

hjemmene sine i en landsby, men ha gitt opp da sentralmyndighetene grep inn etter å ha blitt varslet av innbyggere (Neurink 2018).

Ellers beskriver al-Monitor-artikkelen (Neurink 2018) en stemning av mistillit og frykt blant kurdere i Kirkuk by etter at de kurdiske styrkene og sikkerhetsorganene forlot byen. I artikkelen blir det også vist til en turkmensk journalist som sier han ikke lenger våger å ha kontakt med kurdiske kolleger. Dette har sammenheng med at irakiske sikkerhetsstyrker skal ha presset ham til å signere en erklæring om ikke lenger å ha kontakt med kurdiske medier (Neurink 2018).

Ifølge det kurdiske nyhetsnettstedet Kurdistan24 (2017) straffeforfølger irakiske myndigheter politikere og tjenestemenn som de anser som medvirkende i forsøket på å oppnå uavhengighet for den irakiske Kurdistanregionen (KRI). Dette gjelder bl.a. den tidligere politisjefen i Kirkuk og tolv andre politioffiserer. I artikkelen er for øvrig det som skal være etterlysningsbrevene avbildet. Landinfo har ellers ikke sett rapporter om at sivile kurdere blir straffeforfulgt på tilsvarende måte.

Niqash (Mohammad 2017) meldte i oktober om at det hadde vært stor aktivitet på sosiale medier i forkant av hærens og militsenes innmarsj, drevet fra ulike etniske hold. Effekten, tilsiktet eller ikke, skal ha vært at det oppsto rykter som skapte forvirring om hvorvidt de kurdiske peshmerga-styrkene egentlig var klare til å sette inn et effektivt forsvar av byen. Forvirringen skulle ha lettet innmarsjen betraktelig, ifølge reportasjen. I en akutt og uoversiktlig situasjon kan slike rykter ha stor splittende effekt.

Spenninger har også kommet til uttrykk på universitetsområdet. I desember 2017 meldte det irakisk-kurdiske nyhetsnettstedet BasNews (2017) om en markering som PMU skulle ha planlagt å holde på universitetet i Kirkuk av seieren over peshmerga-styrkene. Markeringen skal ha blitt tatt ille opp av kurderne i byen, og kurdiske studenter skal ha boikottet undervisningen i protest. I forbindelse med markeringen skal PMU ha brakt inn mange militssoldater til universitetsområdet.

Likeledes meldte nettavisen Kirkuk Now i desember (Hamdani 2017) at en eksamensseremoni ved universitet var blitt avlyst etter at noen studenter hadde heist det irakiske flagget inne på universitetsområdet. Flagghæisingen hadde provosert andre, trolig kurdiske, studenter. For å motvirke at det utviklet seg til sammenstøt mellom studenter fra ulike etniske grupper, ble universitetsledelsen anbefalt av det irakiske utdanningsministeriet å avlyse det hele, ifølge nettavisen.

Intern konflikt blant turkmenere er også rapportert. Ifølge Kurdistan24 skal personer fra et av de turkmenske partiene i Kirkuk ha plyndret partilokalene og hjemmene til politikerne fra et annet turkmensk parti i oktober (Ali 2017).

Hvor mange kurdere forlot byen i forbindelse med den irakiske hærens innmarsj, og hvor mange har returnert?

Det verserer ulike tall på hvor mange som forlot Kirkuk i forbindelse med den irakiske hærens overtakelse, og hvor mange som har returnert. I det følgende vil Landinfo redegjøre for dette, men vi kan ikke fastslå med sikkerhet hva som er de eksakte tallene.

IOM (2017b) oppga medio desember 2017 at totalt 145 608 fortsatt er internt fordrevet fra de omstridte områdene. Av disse kommer 57 809 fra Kirkuk by. IOM bemerket at situasjonen er

svært flytende, og at de enkelte mønstrene av internflukt kan være kortvarige og pågå bare noen dager.

Tallene fra annen halvdel av oktober (IOM 2017c) viser at i underkant av 81 000 forlot Kirkuk som følge av den irakiske hærens overtakelse av byen.

UN-OCHA rapporterte 17. oktober (2017) at 61 200 personer hadde flyktet fra byen i løpet av de to foregående døgnene før den irakiske hærens offensiv.

Reuters (Chmaytelli 2017) viste den 19. oktober til kurdiske myndigheter som oppga at vel 100 000 forlot Kirkuk da hæren og PMU rykket inn. Reuters bemerket at det samtidig var mange kurdiske nabolag som så ut til å fungere som normalt.

Når det gjelder returer, meldte den irakiske nettavisen Baghdad Post 28. oktober (2017) at 85 000 hadde returnert til Kirkuk. Avisen viste til en kilde i Migrasjonsministeriet, og fremstår som regjeringsvennlig i denne saken. Også UN-OCHA (2017) viste i sin melding fra 17. oktober til irakiske myndigheter, som hevdet at de fleste allerede var begynt å returnere.

Vi har ikke eksakte tall for hvor mange av de som flyktet fra Kirkuk by i oktober, som har returnert, men rapporteringen i de nærmeste dagene etter offensiven var konsistent om at omfattende retur kom raskt i gang.

Hvor oppholder de som forlot Kirkuk seg nå, og hva slags situasjon befinner de seg i?

Ifølge IOM (2017a) hadde totalt 244 764 personer returnert til Kirkuk distrikt (altså Kirkuk by og omkringliggende befolkningssentra) per 31. desember. Dette omfatter samtlige registrerte returer, og rommer derfor også personer som hadde flyttet fra byen til andre tider og av andre grunner enn hendelsene i oktober.

Av IOMs oversikt fra medio desember 2017 (IOM 2017b) fremgår det at de som fortsatt er internt fordrevet fra Kirkuk, oppholder seg i følgende områder/byer:

- Erbil (byen og omkringliggende lokasjoner)
- Dibis (på grensen mellom Kirkuk og Erbil provinser)
- Tikrit
- Tuz distrikt (på god avstand fra Tuz Khormatu)
- Kifri distrikt (Salah ad Din provins)
- Chamchamal (Sulaymania provins).

IOM publiserte i oktober 2017 en vurdering av forholdene for internt fordrevne i enkelte provinser, basert på data frem til juli 2017 (IOM 2017d). I Erbil provins beskrives infrastrukturen som generelt god. Tilgang til arbeid og helsetjenester, samt informasjon om sikkerhetssituasjonen på hjemstedet, ble nevnt som de største bekymringene for de internt fordrevne (IOM 2017d, s. 15).

I Tikrit (Salah ad-Din provins) er 20-50 % av boligmassen totalt eller betydelig ødelagt. Nær halvparten av de internt fordrevne bodde på rapporteringstidspunktet i improvisert husvære,

som er overfylt, dyr og av lav standard. Provinsen har store utfordringer med totalødelagte veier og kloakkledninger, og dårlig forsyning av strøm og drikkevann (IOM 2017d, s. 26-27).

I Sulaymania provins bodde bare 4 % av alle internt fordrevne i improvisert husvære, resten leide bolig. Husleia tok det meste av deres tilgjengelige midler. Dette, og dårlige jobbmuligheter ble rapportert å være de største utfordringene for de internt fordrevne (IOM 2017d, s. 57).

Vi har ikke grunnlag for å anta at disse forholdene i de tre provinsene har endret seg vesentlig for nåværende internflyktninger, etter at IOMs data forelå.

Befolkningssammensetningen i Kirkuk by: Er det nå shiamuslimsk flertall?

Vi finner ingen statistisk holdbar befolkningsstatistikk for Kirkuk by. Reuters (Chmaytelli 2017) viser til det irakiske planleggingsministeriet som sier at sunnimuslimske kurdere utgjør den største befolkningsgruppen i Kirkuk, og at resten av befolkningen er sunni- og shiamuslimske turkmenere, sunnimuslimske arabere og kristne assyrere. Av dette følger det at shiamuslimer i Kirkuk by i de fleste tilfeller er turkmenere. Flertallet av de shiamuslimske turkmenerne i provinsen skal være bosatt i andre byer og landsbyer.

Det er ikke oppgitt noen tall for hvor mange som eventuelt er omfattet av tilbakeføringen av privat eiendom til arabiske familier (omtalt ovenfor). Vi har heller ikke noen ytterligere kilder på dette, eller noen konkrete tall for fordelingen mellom sunni- og shiamuslimsk befolkning i Kirkuk by eller i provinsen for øvrig.

Politisk sett dominerte kurderne byen mellom 2003 og 2017. Fra oktober 2017 ble maktbalansen endret i kurdisk disfavør. Noen ny maktfordeling mellom befolkningsgrupper og partier er så langt ikke blitt fremforhandlet, ifølge al-Monitor (Neurink 2018).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Ahmed, H. (2017, 29. november). Kurdish 'Liberation Army' threatens to attack Hashd in Tuz Khurmatu. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/291120179> [lastet ned 9. januar 2018]
- Ali, S. (2017, 30. oktober). Kurdish street name changed to Turkmen in Kirkuk. *Kurdistan24*. Tilgjengelig fra <http://www.kurdistan24.net/en/news/7300f967-a00e-4b0f-a17f-facaa1ba290a> [lastet ned 9. januar 2018]
- Baghdad Post (2017, 28. oktober). 85,000 of displaced civilians return to their homes in Kirkuk. *Baghdad Post*. Tilgjengelig fra <http://www.thebaghdadpost.com/en/story/18680/85-000-of-displaced-civilians-return-to-their-homes-in-Kirkuk> [lastet ned 9. januar 2018]
- BasNews (2017, 4. desember). Hashd Al-Shaabi to Celebrate Victory over Kurds in Kirkuk. *BasNews*. <http://www.basnews.com/index.php/en/news/kurdistan/397200> [lastet ned 9. januar 2018]
- Bassem, W. (2018, 11. januar). Armed Kurdish groups want disputed territory back in Iraq. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/01/khawbakhsh-kirkuk-kurdistan-iraq-tuz-khurmatu.html> [lastet ned 17. januar 2018]
- Cafarella, J. & Kassim, O. (2017, 8. november). *Iran's Role in the Kirkuk Operation in Iraq*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswresearch.blogspot.no/2017/11/irans-role-in-kirkuk-operation-in-iraq.html> [lastet ned 9. januar 2018]
- Chmaytelli, M. (2017, 19. oktober). Kurdish officials say thousands flee Kirkuk since Iraqi army takeover. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-iraq-kurds/kurdish-officials-say-thousands-flee-kirkuk-since-iraqi-army-takeover-idUSKBN1CO1RB> [lastet ned 9. januar 2018]
- Diplomatkilde i Midtøsten (2018, 22. januar). *Rapport unntatt offentlighet*.
- Dury-Agri, J. R., Kassim, O. & Martin, P. (2017, desember). *Iraqi Security Forces and Popular Mobilization Forces: Orders of Battle*. Washington D.C.: Institute of the Study of War. Tilgjengelig fra http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iraq%20-%20ISF%20PMF%20Orders%20of%20Battle_0_0.pdf [lastet ned 25. januar 2018]
- Hamdani, F. (2017, 6. desember). Kirkuk University bans celebrations at campus. *Kirkuk Now*. Tilgjengelig fra <http://kirkuknow.com/english/?p=21690> [lastet ned 9. januar 2018]
- Huse, I. A. (2017, 6. desember). Dette er Iraks nye krigere: – Vi vil ta hevn. *Verdens Gang - VG*. Tilgjengelig fra: <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/irak/dette-er-iraks-nye-krigere-vi-vil-ta-hevn/a/24202703/> [lastet ned 9. januar 2018]
- IOM (2017a, 31. desember). *Iraq Displacement Tracking Matrix/DTM. Figures from Jan 2014 to 31 December 2017*. Bagdad: IOM. Tilgjengelig fra <http://iraqdtm.iom.int/ReturneeML.aspx> [lastet ned 9. januar 2018]
- IOM (2017b, 18. desember). *Displacement in Disputed Areas, 18 December 2017*. Bagdad: IOM. Tilgjengelig fra http://iraqdtm.iom.int/Downloads/DTM%20Emergency%20Tracking/Disputed%20Areas/20171218_IOM_DTM_Disputed%20Areas%20Movements.pdf [lastet ned 9. januar 2018]
- IOM (2017c, 31. oktober). *Displacement in Disputed Areas from 15 to 31 October 2017*. Bagdad: IOM. Tilgjengelig fra http://iraqdtm.iom.int/Downloads/DTM%20Emergency%20Tracking/Disputed%20Areas/20171031_IOM_DTM_Disputed%20Areas%20Movements.pdf [lastet ned 9. januar 2018]
- IOM (2017d, oktober). *Integrated Location Assessment II. Part II Governorate Profiles*. Bagdad: IOM. Tilgjengelig fra

http://iraqdtm.iom.int/LastDTMRound/ILA%20II_PART2%20Governorate%20Profiles.pdf [lastet ned 9. januar 2018]

- ISW (2017a, 29. oktober). *Iraqi forces & Iran's proxies prepare to seize Kurdish border crossings*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <https://2.bp.blogspot.com/-TSnAICHrvuE/WfYv1NOAH2I/AAAAAAAAAI/Ib27dSZXMCloLSFs9Gvv3vbXRrRFSzatLQCLcBGAs/s1600/Kirkuk%2B29%2BOCT%2BUPDATES-01.png> [lastet ned 9. januar 2018]
- ISW (2017b, 19. oktober). *Iraq and Iran compel Kurdish withdrawal from Kirkuk*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <https://2.bp.blogspot.com/-ON2kSABoDNw/WeoBWWD6dgl/AAAAAAAAAI/Ib27dSZXMCloLSFs9Gvv3vbXRrRFSzatLQCLcBGAs/s1600/DIBS-WITHDRAWAL%2B%25282%2529.png> . [lastet ned 9. januar 2018]
- Kassim, O., Cafarella, J. & Goulet, Z. (2017, 21. november). *Iran Solidifies Influence in Kirkuk*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswresearch.blogspot.no/2017/11/iran-solidifies-influence-in-kirkuk.html> [lastet ned 9. januar 2018]
- Kurdistan24 (2017b, 29. november). *Baghdad issues arrest warrants for Kirkuk security officers*. Kurdistan24. Tilgjengelig fra <http://www.kurdistan24.net/en/news/c1dddf6c-7f1d-4e33-8210-a6e03355a978> [lastet ned 9. januar 2018]
- Mostafa, N. (2017, 5. desember). *Gunmen kill five civilians, abduct four others, southwest of Kirkuk*. Iraqi News. Tilgjengelig fra <https://www.iraqinews.com/iraq-war/gunmen-kill-five-civilians-abduct-four-others-southwest-kirkuk/> [lastet ned 9. januar 2018]
- Mahmoud, M. (2017, 5. november). *Two suicide attacks in Iraq's Kirkuk kill at least five*. Reuters. Tilgjengelig fra: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-iraq-kirkuk/two-suicide-attacks-in-iraqs-kirkuk-kill-at-least-five-idUSKBN1D50MO> [lastet ned 9. januar 2018]
- Mohammad, S. (2017, 15. oktober). *What Happened Between The Kurdish + Iraqis In Kirkuk*. Niqash. Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/en/articles/security/5755/> [lastet ned 9. januar 2018]
- PUK Media (2017, 2. desember). *Coalition: US Forces in Kirkuk to preserve peace*. PUK Media. Tilgjengelig fra http://www.pukmedia.com/en/EN_Direje.aspx?Jimare=42256 [lastet ned 9. januar 2018]
- Rudaw (2017a, 26. desember). *In Pictures: Kurdistan flag banned, Khamenei photo raised in Kirkuk*. Rudaw. Tilgjengelig fra: <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/261220175> [lastet ned 9. januar 2018]
- Rudaw (2017b, 29. november). *Kirkuk's new administration revives notorious Arabization process*. Rudaw. Tilgjengelig fra <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/291120173> [lastet ned 9. januar 2018]
- UNAMI (2018, 2. januar). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of December 2017*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8427:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-december-2017&Itemid=633&lang=en [lastet ned 9. januar 2018]
- UNAMI (2017a, 3. desember). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of November 2017*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8280:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-november-2017&Itemid=633&lang=en [lastet ned 9. januar 2018]
- UNAMI (2017b, 3. november). *UN Casualty Figures for Iraq for the Month of October 2017*. Bagdad: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=8132:un-casualty-figures-for-iraq-for-the-month-of-october-2017&Itemid=633&lang=en [lastet ned 9. januar 2018]
- UN-OCHA (2017, 17. oktober). *Thousands of families from Kirkuk are returning*. Bagdad: UN-OCHA. Tilgjengelig fra

Respons **Irak: Kirkuk by og provins – kontroll, sikkerhet og internt fordrevne ved årsskiftet 2017/18**

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/171016_HC%20statement%20on%20northern%20Iraq%20developments.pdf [lastet ned 9. januar 2018]

- Wing, J. (2017a, 30. desember). Security In Iraq, Dec 22-28, 2017. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra: <http://musingsoniraq.blogspot.no/2017/12/security-in-iraq-dec-22-28-2017.html#more> [lastet ned 9. januar 2018]
- Wing, J. (2017b, 23. november). Security in Iraq Nov 15-21, 2017. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra: <http://musingsoniraq.blogspot.no/2017/11/security-in-iraq-nov-15-21-2017.html> [lastet ned 9. januar 2018]

Muntlig kilde

- UNAMI. E-post med sammenstilling av nyhetsmeldinger fra ulike kilder 6. desember 2017.

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.